

GUIA PRÀCTICA: INCAPACITAT
TEMPORAL EN EL TREBALL AUTÒNOM

LA PRESTACIÓ D'INCAPACITAT TEMPORAL EN EL RÈGIM DEL TREBALL AUTÒNOM

Novembre de 2024

cecot

persona i
treball

autcat

organització d'autònoms
de catalunya

Índex

Introducció	2
1. Com funciona la prestació d'incapacitat temporal?	3
2. Qui paga la prestació d'incapacitat temporal?	4
3. Quina és la prestació que cobra la persona treballadora autònoma?	5
4. Què passa després de dotze mesos?	6
5. Puc treballar mentre percebo la prestació?	7
6. Què passa si tinc treballadors a càrrec meu?	8
7. Què passa si no puc pagar les meves quotes com a autònom mentre estic de baixa?	9
8. Què passa si necessito cessar la meva activitat mentre estic de baixa?	10
9. Què passa si estic en situació de pluriactivitat?	11
10. Conclusions finals	12

Introducció

A Catalunya hi ha 568.330 persones afiliades al règim especial de treballadors autònoms, xifra que representa el 15,3% del total de persones treballadores afiliades a la Seguretat Social (Institut d'Estadística de Catalunya, novembre de 2024).

Els processos d'incapacitat temporal que estaven vius a l'últim dia del mes d'octubre de 2024 de persones treballadores afiliades al règim especial de treballadors autònoms eren 21.392, xifra que representa un 3,76% del col·lectiu, mentre que la mateixa dada referida a les persones treballadores del règim general puja fins als 190.295 processos d'incapacitat temporal, que representa un 6,04% d'aquest col·lectiu.

Aquest decalatge de més de dos punts percentuals entre els treballadors autònoms i els afiliats al règim general quant als processos d'incapacitat temporal, demostra que entre el col·lectiu de professionals autònoms l'acolliment a aquesta prestació de la Seguretat Social encara té un llarg recorregut.

L'Autcat, conjuntament amb la Fundació Cecot Persona i Treball, ha cregut convenient l'elaboració d'aquest document amb l'objectiu que esdevingui una guia per als treballadors autònoms que necessitin accedir a la prestació d'incapacitat temporal: requisits, procediment de sol·licitud, càlcul de la prestació i opcions disponibles al llarg del període de baixa.

La prestació per incapacitat temporal garanteix un suport econòmic als professionals autònoms quan no poden exercir la seva activitat, sigui per motiu de malaltia o d'accident. Confiam que, de la mà d'aquesta guia, més autònoms i autònomes tinguin coneixement d'aquest dret i puguin exercir-lo, quan s'escaigui, i amb plenes garanties.

1. Com funciona la prestació d'incapacitat temporal?

La prestació d'incapacitat temporal és una prestació econòmica del Sistema de la Seguretat Social que cobreix la manca d'ingressos que es produeix quan la persona autònoma no pot desenvolupar el seu treball de manera temporal i requereix d'assistència sanitària de la Seguretat Social, degut a trobar-se en una situació d'incapacitació temporal. És de caràcter obligatori.

a. Quan es pot sol·licitar?

Aquesta prestació la pot sol·licitar qualsevol persona treballadora per compte propi que es trobi en alguna de les situacions d'incapacitació temporal que recollim a continuació i que, a més, compleixi els requisits que relacionem més endavant.

Les situacions d'incapacitació temporal són:

- Les degudes a malaltia comuna o professional.
- Les degudes a accident, sigui o no de treball.
- Les degudes a menstruació incapacitant secundària.
- Les degudes a interrupció de l'embaràs.
- Les degudes a gestació de la dona treballadora, des del primer dia, fins a la setmana trenta-novena.
- Les degudes a donació d'òrgans o teixits per al seu trasplantament.
- Les degudes als períodes d'observació derivats de malaltia professional.

b. Qui la pot sol·licitar?

La persona treballadora autònoma, trobant-se en qualsevol de les situacions d'incapacitació temporal, i complint amb tots i cadascun dels requisits d'accés a la prestació econòmica que a continuació relacionem, podrà sol·licitar la prestació econòmica d'incapacitat temporal a la mútua on tingui concertada l'assegurança, previ haver rebut l'assistència sanitària de la Seguretat Social i obtingut la comunicació de la situació d'incapacitat temporal.

Els requisits d'accés a la prestació econòmica són:

- Estar afiliat i donat d'alta en el RETA en el moment d'iniciar-se el procés d'incapacitat temporal.
- Estar al corrent del pagament de les quotes de la Seguretat Social. Si no, s'aplica el mecanisme d'invitació al pagament[1].

[1] Període de 30 dies perquè la persona es posi al corrent del pagament.

- Presentar la declaració de situació de l'activitat dins del termini de 15 dies posteriors a la baixa. Consisteix a declarar la persona que gestionarà directament l'establiment mercantil, industrial o d'altra naturalesa, o bé el cessament temporal o definitiu de l'activitat. És necessari repetir aquesta acció de manera semestral mentre duri la baixa. Requisit no aplicable a TRADE.
- Període de cotització prèvia:
 - **Per contingències comunes:** cal haver cotitzat un període mínim de 180 dies durant els últims cinc anys, només en el cas de malalties comunes, no s'aplicaria a accidents.
 - **Per contingències professionals:** no s'exigeix cap període de cotització prèvia.

c. Com es sol·licita?

L'Imprès de sol·licitud de la prestació es pot obtenir a través de la mútua o bé a l'INSS, a través del web <https://www.seg-social.es/>.

2. Qui paga la prestació d'incapacitat temporal?

La prestació d'incapacitat temporal és abonada, en règim de pagament directe, per la mútua on tingui concertada l'assegurança la persona autònoma.

a. Com paga la SS la incapacitat temporal?

Durant la situació d'incapacitat temporal la persona treballadora autònoma té l'obligació de continuar cotitzant i, per tant, abonant les corresponents quotes, però només durant els 60 primers dies de baixa, fent-se'n càrrec després la mútua col·laboradora.

3. Quina és la prestació que cobra la persona treballadora autònoma?

a. Com es calcula?

La quantitat de la prestació s'obté a partir de la base reguladora, la qual es calcula prenent com a referència la base de cotització mensual del treballador autònom del mes anterior a l'inici de la situació d'incapacitat temporal. El pagament es realitza mensualment, a partir del quart dia de la baixa per malaltia o accident. La quantia varia segons la situació:

- Deguda a malaltia:
 - Comuna: des del 4t dia fins al 20è de la baixa (ambdós inclosos), s'abonarà el 60% de la BR, i a partir del 21è dia s'abonarà el 75%.
 - Professional: s'abonarà el 75% de la BR des de l'endemà de la baixa, sempre que l'interessat hagi optat per la cobertura de les contingències professionals.
- Deguda a accident:
 - No laboral: des del 4t dia fins al 20è de la baixa (ambdós inclosos), s'abonarà el 60% de la BR, i a partir del 21è dia s'abonarà el 75%.
 - Laboral: s'abonarà el 75% de la BR des de l'endemà de la baixa, sempre que l'interessat hagi optat per la cobertura de les contingències professionals.
- Deguda a menstruació incapacitant secundària: del 1r dia al 20è s'abonarà el 60% de la BR, i a partir del 21è dia s'abonarà el 75%.
- Deguda a interrupció de l'embaràs, voluntària o no, i a la gestació de la dona treballadora, des del primer dia, fins a la setmana 39a: des del 2n fins al 20è dia de la baixa s'abonarà el 60% de la BR, i a partir del 21è dia s'abonarà el 75%.
- Deguda a donació d'òrgans o teixits per al seu transplantament: s'abonarà el 100% de la BR.

b. Quines són les diferències entre una baixa per contingències comunes o professionals?

Contingències comunes: es refereixen a malalties o accidents no relacionats amb l'activitat laboral. El percentatge aplicat és el mateix, però hi ha un període de carència de 180 dies cotitzats. S'accedeix a la prestació econòmica per IT a partir del quart dia de baixa.

Contingències professionals: es refereixen a accidents de treball o malalties professionals. No s'exigeix període de carència. S'accedeix a la prestació per IT a partir del dia següent de la baixa.

4. Què passa després de dotze mesos?

Els drets i obligacions derivats de la incapacitat temporal són exigibles durant un any natural, sempre que es mantingui la situació incapacitant.

Després de dotze mesos de baixa, la Seguretat Social o la mútua revisa l'estat de salut de la persona treballadora. Es poden donar diverses situacions:

- **Alta mèdica:**
Si es considera que la persona està capacitada per reprendre l'activitat.
- **Pròrroga de sis mesos:**
En cas que es prevegi una millora significativa en aquest termini.
- **Inici de tràmits per a una incapacitat permanent:**
Si no es preveu una recuperació a curt termini.

Cal destacar que l'autònom/a en situació d'incapacitat temporal té l'obligació d'assistir a les revisions mèdiques a les quals sigui convocat per la mútua. La incompareixença injustificada comporta la suspensió i/o extinció de la prestació econòmica d'IT.

a. Quin és el termini màxim que puc estar de baixa?

La situació d'incapacitat temporal es pot allargar fins a un màxim de 545 dies, després dels quals ja no hi ha obligació de continuar cotitzant. En aquests moments comença un període de qualificació per la incapacitat permanent i es crea una situació especial d'equiparació a l'alta, la qual no impedeix la baixa en el RETA i posa fi a l'obligació de cotitzar, excepte si el treballador/a la vol mantenir.

5. Puc treballar mentre percebo la prestació?

a. Incompatibilitat amb l'exercici d'activitats professionals

En general, la percepció de la prestació és incompatible amb l'exercici de qualsevol activitat laboral, ja que es tracta d'una ajuda per a persones que no poden treballar per motius mèdics.

El treballador autònom haurà de presentar davant l'INSS o la Mútua Col·laboradora una declaració en el model oficial sobre la persona que gestioni directament l'establiment mercantil, industrial o d'una altra naturalesa del qual sigui titular o, si escau, el cessament temporal o definitiu en l'activitat desenvolupada.

Malgrat que aquest tipus de prestació és de caràcter obligatori, hi ha la possibilitat de renunciar-hi mitjançant una sol·licitud per escrit en els casos següents:

- De manera general, abans de l'1 d'octubre de cada any, amb efecte des del dia 1 de gener de l'any següent.
- En els casos de pluriactivitat quan aquesta es produeixi després de l'alta al RETA, durant els trenta dies posteriors a l'alta per la nova activitat, amb efecte des del dia 1 del mes següent al de la renúncia.
- Quan la persona es doni de baixa al TRADE, o bé cessi el desenvolupament d'una activitat amb alt risc de sinistralitat, romanent d'alta al RETA, amb efectes des del dia 1 del mes següent a aquell en què s'hagi extingit el respectiu contracte o que hagi finalitzat dita activitat, si la variació de dades es comunica dins del termini. Si es fa fora del termini, la cobertura es mantindrà fins l'últim dia del mes en què es produeixin els efectes d'aquest canvi.

La renúncia a la prestació no impedeix que la persona torni a optar a la cobertura un any natural després que tingués efecte la renúncia anterior.

b. Situacions en què es pot compatibilitzar (excepcions o mesures especials)

En alguns casos excepcionals, es pot compatibilitzar la prestació amb activitats laborals parcials o adaptades, però sempre amb autorització prèvia de la Seguretat Social o la mútua.

6. Què passa si tinc treballadors a càrrec meu?

Si un treballador autònom amb empleats a càrrec seu es veu en la necessitat de suspendre temporalment la seva activitat per una incapacitat temporal, una de les opcions més viables és delegar la gestió del negoci a un col·laborador de confiança que pugui assumir les seves funcions durant el període de baixa. En cas que no hi hagi cap persona dins l'equip que pugui fer-se càrrec de la gestió, una alternativa pot ser la contractació d'un gestor temporal que s'encarregui d'assegurar la continuïtat de l'activitat empresarial i garantir que es compleixin les obligacions legals, fiscals i laborals mentre el titular de l'activitat es recupera.

7. Què passa si no puc pagar les meves quotes com a autònom mentre estic de baixa?

a. Opcions per ajornar o fraccionar el pagament de quotes

Els treballadors autònoms poden sol·licitar l'ajornament o el fraccionament de les quotes a la Seguretat Social. Això permet complir amb les obligacions sense perdre la cobertura.

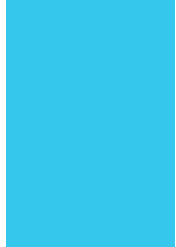
b. Cobertura durant el període de baixa

Fins i tot si no es poden pagar les quotes puntualment, l'autònom mantindrà el dret a la prestació sempre que compleixi els requisits d'estar al corrent en el moment de la baixa o regularitzi la situació dins del termini establert per la Seguretat Social.

8. Què passa si necessito cessar la meva activitat mentre estic de baixa?

Quan un treballador autònom cessa la seva activitat mentre es troba en situació d'incapacitat temporal (IT), continuarà rebent la prestació per IT, amb la mateixa quantia que la prestació per cessament d'activitat, fins que aquesta esdevingui extinta. En aquell moment, si compleix els requisits establerts, passarà a percebre la prestació econòmica per cessament d'activitat que li correspongui. No obstant això, el temps durant el qual ha estat en situació d'IT des de la data legal del cessament d'activitat es descomptarà de la durada d'aquesta nova prestació.

Si mentre rep la prestació per cessament d'activitat l'autònom torna a trobar-se en situació d'IT per una recaiguda d'una baixa anterior, continuarà cobrant la prestació per la mateixa quantia, encara que la malaltia s'allargui més enllà del període al qual tenia dret per cessament d'activitat.

En canvi, si durant la percepció de la prestació per cessament d'activitat l'autònom entra en situació d'IT per una causa nova que no sigui una recaiguda, continuarà rebent la prestació per la mateixa quantia mentre duri la prestació per cessament d'activitat. Un cop aquesta finalitzi, si encara es troba de baixa mèdica, passarà a percebre una prestació per IT equivalent al 80% de l'IPREM mensual.

a. A tenir en compte en reprendre l'activitat

En reprendre l'activitat després d'un procés de incapacitat temporal (IT), els treballadors autònoms han de complir amb diverses obligacions legals i administratives per assegurar una reincorporació correcta:

- Recepció de l'alta mèdica: el metge emet el comunicat d'alta mèdica, indicant que l'autònom/a està en condicions de reprendre la seva activitat professional.
- Reincorporació a l'activitat: l'autònom/a ja pot reprendre la seva activitat professional. És recomanable assegurar-se que es troba en condicions òptimes per evitar possibles recaigudes.
- Represa del pagament de les quotes: si la situació d'IT ha durat més de 60 dies, la mútua, a partir del dia 60è, s'haurà fet càrrec del pagament de les quotes de cotització. Un cop reincorporat/da, ha de reprendre'n el pagament regular.
- Actualització de dades: si durant el període de baixa s'han produït canvis en la situació laboral o personal de l'autònom/a (com ara modificacions en l'activitat econòmica, canvi de domicili fiscal, etc.), és important actualitzar aquestes dades davant la Seguretat Social i altres organismes pertinents.
- Revisió de cobertures: és aconsellable que l'autònom/a revisi les seves cobertures de Seguretat Social, especialment pel que fa a les contingències comunes i professionals, per assegurar-se que està adequadament protegit/da en cas de futures incidències.

9. Què passa si estic en situació de pluriactivitat?

Les persones treballadores autònomes que treballen per compte propi i al mateix temps estan contractades com a treballadores per compte aliè, estan cotitzant en dos règims de la SS diferents: el Règim General i el RETA. Per a aquestes persones, la cotització en el RETA per IT és opcional, excepte per als TRADE i per a aquelles persones que desenvolupin activitats en què la cobertura de les contingències professionals resulti obligatòria per causa d'un major risc de sinistralitat. En aquests casos serà obligatori.

10. Conclusions finals

Esperem que aquesta guia sigui una eina útil per als autònoms i autònomes, oferint informació clara sobre els requisits, el procediment de sol·licitud i les opcions disponibles durant el període de baixa per incapacitat temporal.

Des d'Autcat, continuem treballant per oferir recursos pràctics i accessibles que ajudin el col·lectiu autònom a gestionar el vostre dia a dia amb més seguretat i garanties. Al mateix temps, seguim defensant els vostres drets i promovent millores en la protecció social dels treballadors per compte propi, amb l'objectiu de reduir la vulnerabilitat econòmica davant de situacions d'incapacitat temporal.

autcat

organització d'autònoms
de catalunya

Sant Pau, 6
08221 Terrassa (Barcelona)
autcat@cecot.org
Telèfon 93 736 60 04